

## **ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД**

**Самойленко Н.М., Гадаєва Ю.**

*Національний технічний університет  
“Харківський політехнічний інститут”, м. Харків*

Військові дії в Україні супроводжуються техногенними надзвичайними ситуаціями (НС) та масованою негативною дією на елементи довкілля. Майже всі типи техногенних НС мають для суспільства важкі соціальні, економічні та екологічні наслідки. Вони супроводжуються людськими жертвами, руйнуванням техногенних об'єктів, величезними збитками та витратами на ліквідацію порушень. В результаті техногенних катастроф забруднюється атмосферне повітря, природні води, ґрунти, змінюються природні умови. Воєнні операції проводяться на суші, морі, у повітрі і безпосередньо чи опосередковано створюють масштабні руйнівні дії на довкілля та викликають зміни у природних системах. Негативний вплив може здійснюватись не тільки на сусідні з Україною країни, але й на світове співтовариство.

Особливу організаційно-керівну роль у подоланні створеної природо-техногенної кризи відіграє ефективне управління техногенною та екологічною безпекою (УПД), що здійснюється на рівні держави, а також безпосередньо на об'єктах критичної інфраструктури, промислових підприємствах підвищеної небезпеки та ін. У післявоєнний період необхідно першочергово подолати наслідки: забруднення населених пунктів та природних територій внаслідок руйнування екологічно небезпечних підприємств та військових об'єктів; не контрольованого надходження забруднюючих речовин у природні води та проблем водозабору; забруднення територій непридатною військовою технікою і боєприпасами; утворення звалищ різного роду відходів, у тому числі небезпечних, а також твердих побутових відходів у містах та інших населених пунктах; наслідки, спричинені санітарно-епідеміологічними ситуаціями, не виключаючи зараження COVID-19, а також інші ризики для життя і здоров'я людей; забруднення ґрунтів, порушення природних ландшафтів та об'єктів природно-заповідного фонду; негативних змін у геологічному середовищі, спричинених вибухами та техногенними діями. Окремо розглядаються питання Чорнобильської АЕС, а також інших атомних станцій та джерел іонізуючого випромінювання.

Для здійснення ефективного УПД на першому етапі рекомендується провести обґрунтований аналіз екологічного стану елементів довкілля, включаючи біоресурси, визначити економічні аспекти заподіяної шкоди та необхідні матеріальні і трудові ресурси для подолання наслідків негативних змін. На основі одержаних даних приймаються рішення щодо розробки та запровадження відповідної нормативно-правової бази, пріоритетних цільових програм по ослабленню інтенсивності дії небезпечних факторів та ліквідування прояву екологічної небезпеки, а також відновленню порушених екосистем і ін.